

ЕТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: ВИКЛИКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ У СУЧАСНОМУ КОРПОРАТИВНОМУ СВІТІ

Лученко П.Ф., Демченко Д.С.

e-mail: polina.luchenko@nure.ua, diana.demchenko@nure.ua

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. ЕК
м. Харків, Україна

This article discusses the importance of ethics in management within the modern corporate world, emphasizing its impact on company culture and reputation. It examines the challenges businesses face, such as integrating ethical principles into strategy and ensuring ethical standards in the use of AI and big data. The article also highlights the role of social responsibility, stakeholder engagement, and ethical leadership in achieving sustainable development and a positive public image.

Етика менеджменту є важливим аспектом сучасного корпоративного світу, що визначає не лише внутрішню культуру компаній, але й їх репутацію, стійкість та успіх на ринку. В умовах глобалізації та швидких змін у соціально-економічному середовищі, етика стає не просто питанням моралі чи корпоративних норм, а стратегічним фактором, який безпосередньо впливає на фінансові результати та довіру споживачів. Розвиток нових технологій, складні соціальні відносини, а також підвищення вимог до прозорості і відповідальності з боку суспільства ставлять перед менеджментом нові виклики, на які необхідно реагувати швидко і з високим рівнем професіоналізму.

Першим викликом є інтеграція етичних принципів в стратегію компанії. Багато організацій все ще намагаються балансувати між прагненням до прибутку і необхідністю збереження етичних стандартів. У цьому контексті виникає питання, чи можуть етичні практики бути прибутковими на довгострокову перспективу, і як вони впливають на конкурентоспроможність компанії. Відповідь на це питання знаходиться на перетині етики та корпоративної стратегії: існує доказ того, що етичні компанії отримують довіру клієнтів, лояльність співробітників і в цілому мають більш стабільні фінансові результати. Більше того, у багатьох випадках інвестиції в етику, такі як прозорість у фінансових звітах, відповідальність за екологічний вплив або добробут працівників, можуть принести довготривалі вигоди, у тому числі через поліпшення репутації компанії на міжнародному ринку та залучення інвестицій [1].

Другим важливим аспектом є створення та підтримка етичної корпоративної культури не лише для керівництва вищого рівня, а й для менеджерів на всіх рівнях ієрархії. Ключовими елементами цієї культури є: етичні кодекси, які повинні бути не просто формальними документами, а ефективними інструментами для прийняття рішень; навчання персоналу,

регулярні тренінги з етики, кейс-стаді, симуляції прийняття рішень; система мотивації, що заохочує етичну поведінку через премії, публічне визнання, кар'єрний ріст; внутрішній контроль, лінії довіри, незалежні служби з етики. Формування етичного середовища в компанії не є одноразовою акцією – це процес, що потребує сталості та адаптації до нових викликів. Також це вимагає від лідерів компанії демонстрації особистого прикладу, адже етика починається з верхнього керівництва. Лідери, які на практиці показують, як важливо дотримуватися етичних стандартів, мають більшу здатність впливати на інших співробітників, сприяючи формуванню етичної атмосфери на всіх рівнях компанії [1].

У зв'язку з розвитком технологій та автоматизації бізнес-процесів, третім викликом є збереження етичних стандартів у використанні штучного інтелекту та великих даних. Алгоритми можуть мати приховані упередження, а автоматизовані рішення можуть впливати на долі людей – від прийому на роботу до визначення кредитного рейтингу. Відповідальність менеджменту полягає у наступному: провести етичний аудит алгоритмів; впровадити політику прозорості в обробці даних; забезпечити роз'яснення рішень ШІ, особливо в разі їхнього впливу на права людини; уникати упередженості за ознаками статі, віку, етнічної приналежності чи соціального становища [1].

Окрім цього, підприємства повинні не лише оцінювати ефективність технологій, але й враховувати їхній вплив на людей та суспільство в цілому. Етичний підхід до використання технологій дозволяє не лише забезпечити правильність і справедливість рішень, але й уникнути потенційних негативних наслідків, таких як дискримінація або порушення прав людини. Технології повинні служити інтересам людини, а не навпаки, і це завдання вимагає уважного ставлення до етичних принципів на всіх етапах їх розробки та впровадження.

Важливу роль у формуванні етичних принципів управління відіграє соціальна відповідальність бізнесу. Попит на сталий розвиток і соціально орієнтований бізнес зростає на фоні глобальних змін клімату та підвищених вимог до охорони навколишнього середовища. Організації, які визнають свою роль у соціальних та екологічних питаннях, мають кращі перспективи залучення інвесторів і створення позитивного іміджу серед споживачів. Крім того, компанії, які активно впроваджують принципи сталого розвитку, можуть отримати додаткові вигоди від зниження витрат на енергію, зменшення відходів і оптимізації використання природних ресурсів. З таким підходом вони не лише сприяють охороні навколишнього середовища, але й підвищують свою конкурентоспроможність на ринку.

Актуальним є також питання взаємодії з різними зацікавленими сторонами, включаючи клієнтів, постачальників, державу та громадські організації. Корпоративні менеджери повинні вміти знаходити баланс між інтересами цих груп, враховуючи етичні норми та соціальні очікування.

Водночас необхідно підтримувати принципи відкритості та прозорості в комунікації з усіма зацікавленими сторонами, щоб уникнути маніпуляцій та недовіри. Прозорість у комунікаціях дозволяє не тільки побудувати довіру з усіма партнерами, але й знижує ймовірність виникнення конфліктів або правових проблем, що можуть виникнути внаслідок недостатньої чіткості чи сумнівів щодо намірів компанії.

Незважаючи на ці виклики, існують і позитивні тенденції в розвитку етики менеджменту. Зокрема, зростає увага до етичного лідерства, яке базується на принципах чесності, справедливості та відповідальності. Лідери, які демонструють високі етичні стандарти, здатні не тільки досягти успіху в бізнесі, але й надихнути свою команду на досягнення спільних цілей. Вони також створюють атмосферу, де кожен співробітник відчуває відповідальність за етичні рішення, що приймаються в організації, що дозволяє уникнути корупційних проявів і зловживань [2]. З іншого боку, поширення технологій та соціальних медіа дозволяє громадськості швидко реагувати на порушення етичних стандартів, що збільшує прозорість і підвищує відповідальність компаній. Це створює додаткові стимули для організацій діяти етично, оскільки репутаційні ризики від порушення етики можуть бути надзвичайно високими [3]. У цьому контексті, зокрема, важливо використовувати сучасні комунікаційні канали для підвищення рівня довіри до компанії, надаючи споживачам можливість контролювати процеси, що відбуваються в її діяльності.

Таким чином, етика менеджменту є важливим і складним елементом сучасного бізнес-середовища, що вимагає постійного вдосконалення практик і адаптації до нових умов. Виклики, з якими стикаються компанії, можуть стати двигуном для розвитку етичних стандартів, що з часом дозволить організаціям досягати успіху не тільки в короткостроковій перспективі, а й забезпечити стійкий розвиток у довгостроковій. Тому етичні принципи повинні стати основою для стратегічного планування та ухвалення рішень на всіх рівнях управління компанією.

Список використаних джерел:

1. Гуцуляк В. Р. Вплив бізнес-етики на ефективність менеджменту компанії. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2021. Том 32 (71). № 1. С. 42-45. URL: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/71-1-7>.

2. Орлова К. Є., Бірюченко С. Ю. Етика бізнесу як об'єкт наукового дослідження. *Економіка, управління та адміністрування*, 2022. № 1 (99). С. 76–82. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-1\(99\)-76-82](https://doi.org/10.26642/ema-2022-1(99)-76-82).

3. Полозова Т. В., Митцева О. С., Іванов І. О. Організаційно-економічні та психологічні аспекти управління персоналом як фактор розвитку організації в умовах кризи. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том. 9. № 2. С. 55-59.